

La literatura eròtica es destrempa

FILA CULTURAL. Repassem el passat i el present de la literatura eròtica al Bages, a través dels seus títols, els autors i els editors. Â Â

Il·lustració: Anna Crespo.

L'aparició de la novel·la "El castell de Trempafort" l'abril de 1991, publicada per Edicions Parcir i escrita entre el 1984 i el 1985 per una jove parella que va signar l'obra amb els pseudònims de Dolça de Puigcardener i Bernat d'Aleynagaia, va significar la irrupció de l'erotisme com a gènere en el panorama literari bagenc. Al cap dels anys, Antoni Daura, llibreter i responsable de la publicació -juntament amb Marià Pardo, fundador d'Edicions Parcir-, en recorda l'èxit esclatant. Tot i tractar-se d'un text anònim i, per tant, sense cap participació dels autors en la promoció comercial, "El castell de Trempafort" fou un dels llibres més venuts a Manresa el dia del llibre d'aquell any. Segons Daura, en un primer moment van contribuir-hi «l'atracció per la temàtica eròtica, aleshores en voga, i la curiositat per l'autoria». Però també, el boca-orella, ja que «més enllà del component eròtic, la història estava ben escrita, tenia gràcia i humor».

En el conjunt del país, feia una dècada que la literatura eròtica s'havia fet un espai en el món editorial. Entre finals dels anys setanta i al llarg dels vuitanta, editorials com Tusquets, la Magrana i Pòrtic institueixen premis i col·leccions de narrativa eròtica. És en el curs d'aquells anys que surten publicats títols com "Deu poemes" té el pòmer (premi La sonrisa vertical, 1979) del col·lectiu Ofèlia Dracs; "Els quaderns d'en Marc" (1983), l'autor dels quals encara continua sent un enigma, malgrat l'atribució poc fonamentada a Manuel de Pedrolo; i "Amorrada al piló" (1986) de Maria Jaén, per posar alguns exemples. En aquestes i altres obres ja s'entreveuen els trets característics d'un determinat erotisme a la catalana, basat en el caràcter realista i quotidià de les situacions, el to humorístic i la creació d'un argot eròtic propi.

Un best-seller eròtic manresà

L'única reserva a l'hora de publicar "El castell de Trempafort" va venir de l'empresa impressora, la Impremta de Sant Josep, que va demanar de constar en els crèdits com a S.J.

Poc s'imaginaven els autors i l'editor d'"El castell de Trempafort" que just després de posar a la venda el llibre amb un tiratge inicial de mil exemplars, molt considerable tenint en compte que tota la distribució es va fer des de la mateixa llibreria Parcir, va caldre fer-ne una segona edició, actualment exhaurida. Els autors, que prefereixen mantenir-se en l'anonimat, expliquen que van optar per signar amb pseudònims «a causa d'un cert escrúpol personal». Una vegada publicat el llibre, consideren que «ens va semblar divertit continuar mantenint l'anonimat» i afegeixen que «a un de nosaltres un amic li'n va regalar un exemplar pel seu aniversari!». Pel que fa al procés de redacció de la novel·la -un conjunt de relats interconnectats, amb múltiples referències als escriptors medievals de la literatura catalana-, els autors expliquen que, una vegada acordada la idea general i l'estructura, «mentre l'un escrivia l'esborrany de cada capítol, l'altre els revisava i esmenava, i hi suggeria afegits o canvis». Reconeixen la influència de les "Deu poemes", quant al plantejament general del llibre, i del film "La Bête" de Borowczyk, com a font d'inspiració d'una escena en concret, i remarquen que «en el nostre text vam voler contrastar l'erotisme de les situacions amb la presència de personatges literaris o referents històrics, alguns d'explícits i altres de més camuflats».

Quant a l'ús del llenguatge, «de collita pròpia, però també fixant-nos en referents literaris, cinematogràfics, teatrals i de carrer», és també de destacar el contrast «entre un llenguatge

noucentista, molt tocat i posat, i un altre de cruament vulgar, per no dir paròdicament obscè».

Agustí Franch, l'erotisme escènic

L'escriptor manresà resident a Andorra, on dirigeix el "Club Piolet" d'Andorra Televisió des de novembre de 2012, confessa que va començar a fer literatura eròtica per casualitat: «M'esqueia a l'Autònoma, on estudiava Dret, i van convocar un concurs de narrativa eròtica». Franch s'hi va presentar, va guanyar i a partir d'aquell relat va néixer "Generacions", llibre publicat per Abadia el 2004. El títol fa referència al repàs de la vida sexual de quatre generacions d'una mateixa família. Arran de la presentació del llibre (amb escenes de sexe explícit, desinhibit i amb un punt de sado), Franch entra en contacte amb Conrad Son, director de cinema porno, el qual col·labora en la posada en escena de la comèdia "Entre pocs i massa", que va significar el desembarcament teatral d'Agustí Franch a Barcelona. L'obra va estar vuit mesos seguits en cartell al teatre Capitol, on actualment s'està representant la seva darrera comèdia, "Coitus". Sobre "Entre pocs i massa", Franch assenyala que «malgrat la presència de nus a l'escenari i alguna seqüència lèsbica, ni a Barcelona ni en cap de les ciutats i els pobles on després es va representar va produir-se cap escàndol, ja que no hi havia cap escena gratuïta i hi predominava d'humor, que tot ho relaxa».

En l'hora narrativa i teatral d'Agustí Franch, l'humor constitueix l'altra cara de l'erotisme. Ho veiem en el relat guanyador l'any 2012 del concurs de literatura gastronòmica, convocat per Diesa restauració, amb la col·laboració del CNL Montserrat, on relaciona els plaers de la taula i del llit, i també en el sàinet que l'any 2010 va escriure per ser representat dins el Festival Tocats de Lletra 2010, en un muntatge escènic del grup teatral dels Carlins, "Polvos màgics", amb la coparticipació de Joan Jordi Miralles, Jordi Cussà i Llorenç Capdevila, entre altres autors.

Agustí Franch: «Hi ha lectors que associen erròniament l'autor amb allò que escrius. Jo no tinc res a veure amb les dèries i les obsessions sexuals dels meus personatges»

Per a Agustí Franch, «així com existeix l'humor català, també existeix un erotisme català, que no és fi ni subtil, sinó gruixut i directe. No hi ha res de més eròtic que la botifarra i la cigala». En les seves comèdies, l'erotisme i el sexe serveixen de pretext per explorar en el fons humit i hipòfísic de les relacions humanes, sobretot entre homes i dones. I reconeix que «ara mateix la dificultat no està tant en el fet d'abordar qüestions sexuals, sinó en com no caure en expressions o comentaris que puguin resultar sexistes».

Altres erotismes

A banda del relat d'Adam Majó guanyador en el concurs de relats eròtics 2007, convocat en el marc del Saló de Sexe, celebrat a Manresa els anys 2006 i 2007, el sexe i l'erotisme ocupen un paper més o menys central o tangencial en l'obra de Joan Jordi Miralles, sobretot en textos com "Una dona meravellosa", publicat per LaBreu el 2014, on la protagonista es proposa superar una situació de crisi personal a través del sexe. També l'editorial berguedana l'Albí, actualment establerta a Manresa, ha publicat títols d'alt voltatge eròtic com Jocs de llit, de Llorenç Puig, i "El trobador Cuadeferro", de Jordi Cussà, novel·la inspirada en la vida, els sinvertesos i les disbauxes eròtiques de Guillem de Berguedà.

Recentment, Edicions Parcir ha publicat la primera novel·la del navarclí Josep Maria Descals, Nahid, inspirada en la història real d'una noia dedicada a la prostitució d'alt estandíng. Antoni Daura, l'editor, reconeix que «malgrat el possible interès morbós del tema, no s'han aixecat ni de bon tros les expectatives creades amb "El castell de Trempafort"» i ho atribueix, entre altres factors, al fet que la literatura eròtica «ha deixat d'interessar». La prova és que han desaparegut col·leccions i premis de literatura eròtica. En opinió de Daura, sembla com si «la pornografia de la imatge hagi acabat desplaçant l'erotisme de la lletra». Amb tot, Franch considera que la literatura eròtica continua tenint el seu públic, el qual, a parer de l'escriptor, és sobretot femení. Potser el que falta són més escriptores que facin literatura eròtica? Franch considera que no tindria sentit

«l'existència d'una literatura pornogràfica, perquè el porno s'adreça a qui no llegeix». I conclou: «El porno és per mirar, no per llegir. És més: mentre els homes miren porno, les dones llegeixen literatura eròtica».